

Cu ocazia celebrării la 1 decembrie 2018 a 100 de ani de istorie modernă a României, Institutul Național de Statistică și-a propus ca până la ziua centenară a Marii Uniri să realizeze periodic un newsletter special dedicat câte unui mare statistician român, care, prin aportul său la teoria și practica statistică, a avut o contribuție importantă la dezvoltarea statisticii românești.

Aparițiile vor fi anunțate din timp pe pagina de facebook și vor putea fi consultate pe site-ul Institutului Național de Statistică (www.insse.ro) și al Suplimentului Revistei Române de Statistică (www.revistadestatistica.ro/supliment).

Dimitrie Gusti

Sursă foto: Arhiva INS

1880-1955

Dimitrie Gusti s-a născut la 13 februarie 1880, la Iași și s-a stins din viață la 30 octombrie 1955, la București. Are merite incontestabile în toate domeniile pe care le-a abordat, fiind o prezență activă prin excelență, remarcată în viața culturală, științifică, politică și universitară, în țară și în străinătate. Personalitate complexă, cu o

capacitate de muncă deosebită, apreciată de toți cei care l-au cunoscut, s-a aflat pe culmile gloriei și în centrul atenției publice decenii întregi, păstrându-și recunoașterea și prestigiul până în zilele noastre, cu toate încercările la care a fost supus de regimul comunist.

continuare în pagina 2

octombrie 2017
Colectiv redacțional:

Andreea IORDAN
Tania CIMPOERU
Bogdan PĂTĂRLĂGEANU
Cătălin MÎRLOGEANU
Bogdan DRĂGHIA
comunicare@insse.ro

ISSN: 2537 - 3129

Dimitrie Gusti - activitatea științifică

urmare din pagina 1

Și-a început studiile universitare în anul 1898 la prima universitate românească, la Iași, iar după un an de studii de filosofie își continuă pregătirea universitară în Germania, la Berlin și Leipzig. În anul 1904 a obținut titlul de doctor cu teza intitulată *Egoismus und Altruismus*, cu subtitlul *Zur soziologischen Motivation des praktischen Wollens*, și în același an publică importanul studiu *Die Donaufirage*, o lucrare de drept internațional legată de navigația pe Dunăre.

Întemeietorul Școlii Sociologice din București

În anul 1910, Dimitrie Gusti a fost numit profesor la Universitatea din Iași, unde a predat etica și sociologia. În anul 1920 a devenit profesor la Universitatea din București, titular al cursului de Etică și Estetică al Facultății de Litere.

Dimitrie Gusti a fost membru al Academiei Române din anul 1919, vicepreședinte (între anii 1923-1925; 1943-1944) și președinte al acesteia (1944-1946); de

asemenea, a fost președinte al Secțiunii Istorice a Academiei Române între anii 1935-1938.

Dimitrie Gusti este întemeietorul Școlii sociologice de la București, care a strâns o serie de personalități precum **Mircea Vulcănescu** (principalul teoretician al Școlii sociologice, cel care a elaborat fundamentele teoretice ale sistemului sociologic), **H.H.Stahl** (sociolog remarcabil, care și-a sintetizat cercetările în lucrarea monumentală *Contribuții la studiul satelor devălmașe din ținutul Vrancei*, publicat în anul 1957), **Traian Herseni** (autor al unor lucrări și sinteze teoretice deosebite), **Anton Golopenția**, **Constantin Brăiloiu**, **Mihai Pop**, **Leon Topa**, **Pompiliu Caraion**.

***

Dimitrie Gusti a fost ministru al învățământului între 1932 și 1933, instituind o reformă a învățământului și urmărind legarea acestuia de nevoile reale ale economiei și ale țării.

***

De numele lui Gusti și al școlii sale sociologice este legată și întemeierea **Muzeului Satului** din București, în anul 1936, conceput ca o oglindă a civilizației

traditionale românești.

Dimitrie Gusti este inițiatorul cercetării monografice a satelor din România, între anii 1925 și 1948 și fondatorul a diverse asociații și institute al căror obiect de activitate era cercetarea sociologică de tip științific: *Asociația pentru Știința și Reforma Socială*, *Institutul Social Român*, *Institutul de Științe Sociale al României*, *Consiliul Național de Cercetări Științifice*. Dimitrie Gusti a realizat o legătură permanentă între statistica propriu-zisă și monografia socială ca metodă de cercetare.

Primul președinte al Societății Române de Statistică

De numele lui se leagă înființarea în anul 1933 a Clubului Statisticienilor (denumit și Corpul Tehnic al Statisticienilor) și înființarea Societății Române de Statistică în anul 1937. A fost primul președinte al acestei societăți din care au făcut parte specialiști din diferite domenii cu o înaltă ținută științifică.

A condus colectivul pentru elaborarea primei enciclopedii a României

Dimitrie Gusti a fost președintele comitetului de Direcție și al Consiliului de Administrație constituit pentru întocmirea Enciclopediei României, operă monumentală, de talie europeană. *"Elaborarea acestei Enciclopedii sub semnul unei încordări colective"* - menționa Dimitrie Gusti în prefața primului volum - *"a reprezentat marea datorie a unei generații cu profundă conștiință de propria-i forță și propria-i misiune"*.

Dimitrie Gusti, în stânga, la deschiderea Muzeului Satului, în 1936, alături de Regele Carol al II-lea (al treilea de la stânga la dreapta)

continuare în pagina 3

urmare din pagina 2

Monumentala lucrare **Enciclopedia României**, publicată în 4 volume, între anii 1938 și 1941, sintetizează date de ordin istoric, politic, sociologic și economic asupra României, abordând, într-o concepție multidisciplinară toate domeniile importante ale vieții sociale pentru a reconstitui imaginea României la momentul respectiv.

Președinte al Comisiei de Recensământ 1930

Dimitrie Gusti a fost președintele Comisiei de Recensământ din 1930. A obținut legiferarea serviciului social (1939), prin care se instituționaliza, pentru prima oară în lume, cercetarea sociologică, îmbinată cu acțiunea socială practică și cu pedagogia socială.

Fondator al Asociației pentru știința și reforma socială

Dimitrie Gusti a fondat și condus Asociația pentru știința și reforma socială (1919 - 1921), Institutul Social Român (1921 - 1939, 1944 - 1948), Institutul de științe sociale al României (1939 - 1944), Consiliul național de cercetări științifice (1947 - 1948). În domeniul literar-științific, Dimitrie Gusti a înființat și a condus revistele: „Arhiva pentru știința și reforma socială” (1919-1943), „Sociologie românească” (1936-1944) ș.a.

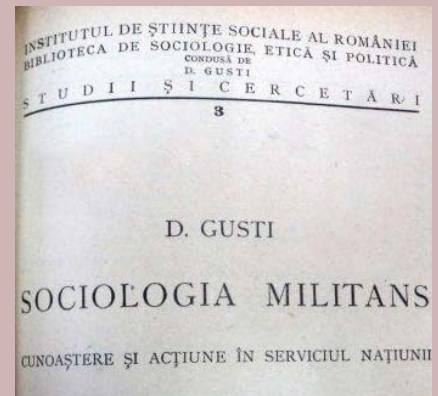
OPERA LUI DIMITRIE GUSTI

Lucrările sociologului și filozofului Dimitrie Gusti se pot împărți în mai multe categorii:

- studii și recenzii în care expune teorii și fapte ale altor cercetători;
- expuneri teoretice de ansamblu, sau fragmentare, consacrate sistemului și metodei sale de cercetare;
- cercetări științifice concrete, consacrate câtorva unități și probleme, în care aplică realității sociale metodele lui de cercetare;
- lucrări consacrate studiului politic al realității sociale, și îndeosebi a vieții culturale, în care cercetează critic această realitate, propunând reforme pentru îndreptarea ei sau lucrări în care expune rezultatele activității reformatoare întreprinse sub îndrumarea lui.

Dintre lucrările elaborate de Dimitrie Gusti amintim:

- *Egoismus et Altruismus* (1904);
- Introducere în cursul de Istoria filosofiei grecești *Etică și sociologie* (1910);
- *Sociologia războiului* (1915);
- *Comunism, socialism, anarhism, sindicalism și bolșevism. Clasificarea sistemelor privitoare la societatea viitoare* (1920);
- *Toma Garrigue Masarik, O caracterizare, Die welt revolution, erinnerungen und Betrachtungen 1914-1918* (1926);
- *Curs de sociologie* (1927);
- *Problema Federației Statelor Europene* (1930);
- *Curs de sociologie generală*, - 3 părți (1930-1934);
- *Sociologia monografică, știință a realizării sociale* (1934);
- *Sociologia militans* - vol 1, *Introducere în sociologia politică* (1934);
- *La Monographie et L'action*

Monographie en Roumanie (1935);

- *Știința națiunii* (2 vol., 1939),
- *Cunoaștere și acțiune în serviciul națiunii* (1939);
- *La vie rurale en Roumanie* (1940);
- *Îndrumări pentru monografiile sociologice* (1940);
- *Problema sociologiei Sistem și Metodă* (1940);
- *Știința și pedagogia națiunii* (1941);
- *La science de la réalité sociale* (1941);
- *Elemente de sociologie cu aplicări la cunoașterea țării și a neamului românesc* (1944);
- *Monografia sociologică*, în limba maghiară (publicată în anul 1976) etc.

Aprecieri asupra activității lui Dimitrie Gusti

Henri H. Stahl

„Tocmai aceasta era marea lui calitate ca profesor, că a știut să-i convingă pe studenții lui că sunt colaboratorii lui, și să-i convingă pe fiecare din ei în parte că are o sarcină, o misiune personală, de care răspunde. Mare pedagog a fost Gusti! E singurul profesor – în cariera mea am văzut foarte mulți profesori – e singurul care a avut această calitate. Că n-a reușit cu toți, se poate. E normal. Dar ceea ce urmărea el era să te convingă că ești răspunzător de o anumită sarcină științifică”.

***

„În toată lunga sa carieră D. Gusti a fost înainte de toate profesor, răspândind în jurul lui

Dimitrie Gusti (dreapta), față în față cu Henri H. Stahl

idei și informații; convorbirile sale aveau drept permanentă temă analiza problemelor sociale, interpretate teoretic. Timp de 25 de ani, cât i-am stat alături, nu îmi aduc aminte să fi avut împreună

alte subiecte de convorbire decât științifice. Chiar și în timpul unor vizite particulare, în excursii sau la masa, temele atacate nu au pierdut niciodată contactul cu preocupările lui sociologice”.

Alexandru Bărbat

„Dimitrie Gusti abordează relațiile dintre statistică și sociologie în lumina principiului de interdisciplinaritate pe care își propune să-l promoveze în și prin conceptul său de monografie sociologică. Dar, în sfera aceasta largă, relațiile dintre cele două discipline capătă un loc deosebit. Spațiul mult mai larg pe care creatorul sistemului sociologic monografic îl acordă statisticii în problematica teoretică a sistemului său, în comparație cu cel atribuit altor discipline, îndeosebi incursiunile pe care le face în problematica epistemologică internă a statisticii sociale și în sfera unor tradiții care s-au constituit în relațiile de cooperare dintre statistică și sociologie, cu largi referiri bibliografice și critice în ambele laturi, demonstrează clar caracterul particular pe care Dimitrie Gusti îl atribuie statisticii în relațiile cu sociologia”.

(„Relațiile dintre statistică și sociologie în sistemul monografic Gusti” - în „Dimitrie Gusti - Studii critice (1980)”)

Acad. Constantin Bălăceanu Stolnici

„Dimitrie Gusti a făcut din sociologie o știință de teren, nu de fotoliu.”

***

„Cred că trebuie să îl omagiem nu doar ca pe creatorul sociologiei românești, ci ca pe unul dintre

dascăli care au știut să facă învățământ și ca pe unul dintre academicienii prestigioși ai țării noastre. Trebuie să-l respectăm pentru că el face parte din elitele românești care, din păcate, astăzi, sunt uitate.”

Mircea Vulcănescu

„Deasupra tuturor era însă Dimitrie Gusti, veșnic atent să surprindă un fapt nou, veșnic preocupat să organizeze totul, iscoditor, îndrăzneț, cercetând totul, văzând totul, îndrumând totul, cu o vorbă, cu un sfat, cu un îndemn, când trebuia, sau, tot când trebuia, cu o mustrare.”

Traian Herseni

„Profesorul D. Gusti nu este autorul unui sistem disparat de sociologie, etică și politică, ci a unui singur sistem despre întreaga realitate socială, sistem unitar, în care cele trei științe corespund unor perspective necesare pentru lămurirea completă a obiectului comun.”

Ion Drăgan

„Pe drept cuvânt, se poate spune că D. Gusti a fost o minte creatoare și o personalitate deosebit de activă, novatoare: a elaborat un sistem sociologic original, mai ales sub raport metodologic; ca profesor și savant a avut forța de a întemeia o școală științifică - „Școala monografiei sociologice” sau, altfel spus, - „Școala sociologică de la București”, școală cu o longevitate deosebită și cu un mare ecou national și international; a inițiat – din perspectiva gândirii sale sociale – un adevărat sistem de instituții universitare, academic și social-culturale, reușind să contopească într-o „operă” unitară munca didactică, de cercetare și acțiunea social-culturală.”